

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΜΣ-ΕΠΤΕΠΠ

1. Αίτια της διαρκούς διεύρυνσης του περιβαλλοντικού αντικειμένου

Την τελευταία 20ετία παρατηρείται ότι το πεδίο των περιβαλλοντικών εφαρμογών τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα αναπτύσσεται ταχύτατα ενώ παράλληλα αυξάνεται συνεχώς η ζήτηση καταρτισμένων στελεχών, ανεξάρτητα από τις διακυμάνσεις της οικονομίας. Η σταθερή ανάπτυξή του βασίζεται στις εξής θεμελιώδεις παραμέτρους, οι οποίες έχουν αμετάβλητη εξελικτική πορεία:

Α. Η φυσική αύξηση του πληθυσμού και ιδιαίτερα του αστικού πληθυσμού σε συνδυασμό με τη συνεχή διεύρυνση της κατανάλωσης εντείνει συνεχώς τα περιβαλλοντικά προβλήματα που απορρέουν από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες (απορρίμματα, λύματα, αέριοι ρύποι, ποιότητα και προστασία δομημένου περιβάλλοντος κ.λπ.).

Β. Το φαινόμενο της Κλιματικής Αλλαγής, το οποίο βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη και έχει μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις παγκοσμίως, οι οποίες αναμένεται να ενταθούν στο άμεσο μέλλον.

Γ. Λόγω των δύο παραπάνω συνθηκών, τα περιβαλλοντικά προβλήματα έχουν πάρει κεντρική θέση στην οικονομική και πολιτική ατζέντα της Ε.Ε. (και όχι μόνο). Αποτέλεσμα αυτού είναι, ότι παράγονται συνεχώς από την Ε.Ε. και από διεθνείς οργανισμούς κανόνες, οδηγίες και πλαίσια αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών ζητημάτων που – υποχρεωτικά – ενσωματώνονται στην εθνική νομοθεσία του κάθε κράτους-μέλους ενώ ταυτόχρονα, αναπτύσσονται και χρηματοδοτούνται η έρευνα, η εκπαίδευση και οι τεχνολογικές εφαρμογές για την επίλυση αυτών των ζητημάτων. Αυτό σημαίνει, ότι αυξάνεται συνεχώς η ζήτηση για καταρτισμένους επιστήμονες – τεχνοκράτες, οι οποίοι θα είναι σε θέση να σχεδιάσουν τεχνολογίες ή έρευνες, να εκπονήσουν μελέτες, να εκπαιδεύσουν, να διαχειριστούν και κυρίως να υλοποιήσουν τις αυξανόμενες απαιτήσεις που επιβάλλονται πλέον νομοθετικά και υποχρεώνουν τόσο τον ιδιωτικό όσο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα να συμμορφώνονται σε συγκεκριμένα πλαίσια περιβαλλοντικής ρύθμισης.

2. Επαγγελματικό πεδίο των περιβαλλοντικών εφαρμογών

Υπάρχουν τομείς κρίσιμων δραστηριοτήτων με ευρύτατο κύκλο εργασιών στο εγχώριο και στο ευρύτερο (παγκοσμιοποιημένο) παραγωγικό πεδίο, οι οποίοι απαιτούν πλέον (και προσλαμβάνουν) στελέχη με εξειδικευμένες γνώσεις στο πεδίο εφαρμογής των περιβαλλοντικών μέτρων και πολιτικών. Χαρακτηριστικό της σημασίας του περιβαλλοντικού αντικειμένου είναι, ότι τομείς, όπως *η βιομηχανία, ο τουρισμός, τα ορυκτά καύσιμα ή η ναυτιλία*, αποτελούν επίσημους συνομιλητές των εθνικών κυβερνήσεων και των ευρωπαϊκών οργάνων λήψης αποφάσεων και συν-διαμορφώνουν τις πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος που αναπτύσσονται διεθνώς και επηρεάζουν τα ζωτικά οικονομικά τους συμφέροντα.

Ειδικά δε για τη δημιουργία νέων επενδύσεων, η διαχείριση από εξειδικευμένα στελέχη των δυνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και του τρόπου με τον οποίο τα μέτρα προστασίας επικοινωνούνται στις τοπικές κοινωνίες αποτελούν, αφενός το καθοριστικό αδειοδοτικό στάδιο και αφετέρου βασικό παράγοντα για την αποδοχή της επένδυσης από τον τοπικό πληθυσμό. Επομένως, απαιτείται ουσιαστική γνώση των τεχνικών περιβαλλοντικής διαχείρισης από ειδικούς επιστήμονες, τόσο στο επίπεδο των κρατικών και ευρωπαϊκών μηχανισμών εφαρμογής όσο και στο επίπεδο των μεμονωμένων οικονομικών οντοτήτων και φορέων (δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις, οργανισμοί, ιδιώτες κ.λπ.).

Τέτοιοι ενδεικτικοί τομείς απασχόλησης είναι οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) και οι μελέτες Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (Π.Π.Ε.), η ειδική επιστημονική γνώση και συμβολή σε μελέτες πολεοδομικές, χωροταξικές και αναπτυξιακές (μελετητικά πτυχία κατηγορίας 27), οι πραγματογνωμοσύνες, οι πιστοποιήσεις, οι επιθεωρήσεις περιβάλλοντος, η στελέχωση επιχειρήσεων κ.λπ. τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στελέχη υπηρεσιών, παροχή εξειδικευμένης τεχνογνωσίας, νομοτεχνικό και νομοπαρασκευαστικό έργο, συμβουλευτικές υπηρεσίες, ελεγκτικοί μηχανισμοί κ.λπ.).

Είναι χαρακτηριστικό, ότι *βασικές δημόσιες υπηρεσίες, υπουργεία, Δήμοι, οργανισμοί και επιχειρήσεις (ιδιωτικές και δημόσιες)* στην Ελλάδα αναπτύσσουν σήμερα αυτόνομα νέα τμήματα και διευθύνσεις περιβάλλοντος και αναζητούν αντίστοιχα εξειδικευμένα στελέχη (ΕΥΔΑΠ, Υπ. Πολιτικής Αεροπορίας, Υπ. Άμυνας, Τεχνικές Υπηρεσίες Δήμων, βιομηχανίες κ.ά.).

Επιπλέον, είναι ευρέως γνωστή η προσπάθεια πολλών μεγάλων και μεσαίων εταιρειών για βελτίωση και προώθηση του κοινωνικού και επιχειρηματικού «προφίλ» τους (εταιρική κοινωνική ευθύνη), μέσω πρακτικών που προβάλλονται ως «φιλικές» προς το περιβάλλον ή ακόμα και προϊόντων που προωθούνται με βασικό επικοινωνιακό εργαλείο το χαρακτηρισμό τους ως «φιλικά για το περιβάλλον». Αντιστρόφως δε, η απουσία περιβαλλοντικής στρατηγικής εκ μέρους μιας επιχείρησης ή η αρνητική δημόσια προβολή περιβαλλοντικά επιζήμιων πρακτικών δύναται να έχει πολύ μεγάλες συνέπειες στη λειτουργία και τη βιωσιμότητά της.

Επομένως, οι εφαρμοζόμενες πολιτικές, οι τεχνικές και οι διαχειριστικές πρακτικές στο πεδίο του περιβάλλοντος συνθέτουν το πεδίο απασχόλησης της περιβαλλοντικής προστασίας, το οποίο σχετίζεται με μορφές επιχειρηματικότητας και επιχειρησιακές δράσεις, προερχόμενες τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα.

3. Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του ΠΜΣ-ΕΠΤΕΠΠ σε σχέση με το επαγγελματικό πεδίο

Το ΠΜΣ είναι – *ως προς τους στόχους, τα περιεχόμενα και τους διδάσκοντες* – διαφορετικά δομημένο σε σχέση με την τρέχουσα πραγματικότητα των ΠΜΣ στην Ελλάδα και είναι απολύτως προσαρμοσμένο στο επαγγελματικό πεδίο, δεδομένου ότι ο πτυχιούχος σήμερα συνδέει άμεσα τις μεταπτυχιακές σπουδές με τις επαγγελματικές προοπτικές που του «ανοίγουν».

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που το διαφοροποιούν είναι κυρίως τρία (3):

A. Αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στις σύγχρονες διαδικασίες εφαρμογής των περιβαλλοντικών πολιτικών από το σχεδιασμό και τη λήψη μιας απόφασης μέχρι την υλοποίησή της και προσφέρει γνώσεις επικαιροποιημένες, ρεαλιστικές και αντίστοιχες με την επαγγελματική ζήτηση. Το ΠΜΣ-ΕΠΤΕΠΠ πραγματεύεται αυτό που μελετάται, σχεδιάζεται και εφαρμόζεται σήμερα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και όχι κάτι που ορίζεται κυρίως από τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και την αποσπασματική θεωρητική γνώση της κάθε «κλειστής» ακαδημαϊκής κοινότητας.

B. Προσφέρει διαθεματική προσέγγιση σε όλες τις πτυχές των περιβαλλοντικών εφαρμογών (πολιτικές, διαχειριστικές, τεχνολογικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές, γεωπολιτικές, επιχειρησιακές και νομοθετικές). Χαρακτηρίζεται δηλαδή από μια δια-τομεακή επιστημονική ευρύτητα, σε αντίθεση με άλλα ΠΜΣ που έχουν ως (θεμιτό) στόχο ορισμένα πολύ συγκεκριμένα πεδία τεχνολογικής εξειδίκευσης. Αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό είναι πολύ δύσκολο να προσφερθεί εντός του ακαδημαϊκού πλαισίου και απαιτεί εκτεταμένες συνεργασίες έξω από αυτό, στο πεδίο της τεχνοκρατικής εφαρμογής. Οι αντίστοιχες προσεγγίσεις σε ΠΜΣ εντός της χώρας είναι σπανιότατες ενώ στην Ευρώπη, αν και μεγαλύτερος, είναι πάλι σχετικά μικρός ο αριθμός αυτών των ΠΜΣ.

Για αυτό ακριβώς το λόγο (διατομεακή επιστημονική ευρύτητα), υπάρχει πλήθος επιστημονικών ειδικοτήτων – ακόμα και πέραν των θετικών επιστημών – που ενδιαφέρονται και θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν το ΠΜΣ.

Η πρώτη (προφανής) ομάδα ενδιαφερομένων είναι οι πολλές δεκάδες χιλιάδες μηχανικοί που οι ειδικότητές του σχετίζονται με τον κατασκευαστικό τομέα και ιδιαίτερα με το κτίριο, τομείς δηλαδή που έχουν συρρικνωθεί δραματικά ή έχουν σχεδόν αφανιστεί (η οικοδομή και ό,τι σχετίζεται με το κτίριο). Για όλους αυτούς αλλά και για πολλές άλλες ειδικότητες μηχανικών, το πεδίο του περιβάλλοντος αποτελεί τη σημαντικότερη συναφή επαγγελματική διέξοδο σε ένα πολύ μεγάλο εύρος εφαρμογών.

Όμως, το συγκεκριμένο ΠΜΣ, λόγω του σχεδιασμού και του περιεχομένου του, δεν απευθύνεται μόνο σε κάθε ειδικότητα μηχανικού αλλά σε κάθε επιστημονική ειδικότητα στελεχών του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, σε ελεύθερους επαγγελματίες ή σε εκπαιδευτικούς, που δραστηριοποιούνται ήδη ή επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στο ευρύ φάσμα υλοποίησης της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ας σημειωθεί, ότι υπάρχουν ενδιαφερόμενοι (και ήδη φοιτητές του ΠΜΣ) γεωλόγοι, δασοπόνοι, δικηγόροι, εκπαιδευτικοί, απόφοιτοι οικονομικών σπουδών, απόφοιτοι τμημάτων διοίκησης επιχειρήσεων ή διεθνών και ευρωπαϊκών σπουδών κ.ά.

Γ. Για να επιτευχθούν οι δύο παραπάνω συνθήκες, ακολουθείται ένα πρωτότυπο πρόγραμμα σπουδών, που έχει σχεδιαστεί και υλοποιείται από ένα σύνολο περίπου τριάντα (30) διδασκόντων και ειδικών προσκεκλημένων, οι περισσότεροι εκ των οποίων προέρχονται από χώρους εκτός του ΑΕΙ Πειραιά Τ.Τ. ή του ΕΠΚ και αρκετοί εκτός του όποιου ακαδημαϊκού πλαισίου. **Πρόκειται για διακεκριμένες προσωπικότητες του τεχνοκρατικού και ευρύτερου ακαδημαϊκού χώρου ενώ οι περισσότεροι έχουν επιστημονική και τεχνοκρατική δράση διεθνούς εμβέλειας, όπως Ακόλουθοι Περιβάλλοντος, Εθνικοί Εκπρόσωποι, πρ. Υπουργοί και Γεν. Γραμματείς του Υπ. Περιβάλλοντος, ανώτατα στελέχη της Διοίκησης και των επιχειρήσεων, Σύμβουλοι Υπουργών, καθηγητές ΕΜΠ κ.ά. ΑΕΙ κ.λπ.** Οι επιστήμονες αυτοί έχουν χαράξει τις πολιτικές της τελευταίας 10ετίας σε Ελλάδα και Ευρώπη ή έχουν συμμετάσχει στη λήψη κάθε σχετικής απόφασης (σύνταξη Οδηγιών Ε.Ε. και ελληνικής νομοθεσίας, σύνταξη ευρωπαϊκών και εθνικών κανονισμών, εκπροσωπήσεις στα διεθνή fora, πολιτικές αποφάσεις, τεχνικές προδιαγραφές, απογραφές – εκθέσεις, αξιολογήσεις, μελέτες κ.ά.).

Στο ΠΜΣ-ΕΠΤΕΠΠ, όταν γίνεται αναφορά στην περιβαλλοντική αδειοδότηση, δεν αναλύεται από κάποιον που απλώς τη γνωρίζει καλά αλλά από τους ίδιους του εισηγητές και συντάκτες της ισχύουσας νομοθεσίας. Όταν συζητείται η κλιματική αλλαγή, διδάσκουν οι επικεφαλής και τα μέλη της ομάδας του ΕΜΠ που εκπροσωπεί τη χώρα ως Τεχνικός Σύμβουλος για τα θέματα της προσαρμογής στους στόχους του Πρωτοκόλλου του Κιότο όπως επίσης και ο αντίστοιχος Εθνικός Εκπρόσωπος της χώρας. Όταν πραγματεύονται θέματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, υπεύθυνος διδάσκων είναι ο επί σειρά ετών Εθνικός Εκπρόσωπος, διακεκριμένος επιστήμων – τεχνοκράτης του Υπ. Περιβάλλοντος που συντάσσει κάθε χρόνο τις ετήσιες εκθέσεις ατμοσφαιρικής ρύπανσης και είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του σταθμού και του εργαστηρίου της Πατησίων. Όταν συζητούνται θέματα γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (GMO`s), εισηγητής είναι ο πρ. Υπουργός (πολιτικός μηχανικός), που είχε χειριστεί αντίστοιχα θέματα επί 5,5 χρόνια καθώς και ο επί 7 έτη Ακόλουθος Περιβάλλοντος Ελλάδας, που ως προεδρεύων του Συμβουλίου της Ευρώπης είχε εισηγηθεί την πρόσφατη ρύθμιση που επετεύχθη επί ελληνικής προεδρίας και αναγνωρίστηκε διεθνώς ως σημαντικό βήμα στην προσπάθεια περιορισμού τους.

Ας σημειωθεί τέλος, ως προς το στόχο της άμεσης διασύνδεσης με το πεδίο του επαγγέλματος, ότι θεωρούμε πολύ σημαντικό για τους αποφοίτους μας το γεγονός, ότι μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία, έχουν την ευκαιρία να συνεργαστούν και να γνωριστούν με διδάσκοντες που στελεχώνουν και εκπροσωπούν το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα στο ανώτατο επίπεδο, κατέχοντας καιρικές θέσεις στο πεδίο της περιβαλλοντικής διαχείρισης και εκπροσώπησης, διαμορφώνοντας και συμμετέχοντας στη λήψη όλων των καθοριστικών μέτρων και αποφάσεων της τελευταίας 10ετίας σε Ελλάδα και Ευρώπη.